

ЛОБАЄВ БОРИС МИКИТОВИЧ (1900-1976) –

доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри теплогазопостачання і вентиляції (1949-1976), заступник директора з навчальної роботи (1949-1956). Дійсний член Академії будівництва і архітектури УРСР (1950).

У 2000 році виповнилось 100 років від дня народження Бориса Микитовича Лобаєва, з ім'ям якого пов'язані розвиток в Україні техніки опалення та вентиляції, розробка енергозберігаючих технологій, підготовка та виховання багатьох генерацій висококваліфікованих інженерів та науковців.

Б.М.Лобаєв народився в селі Уланово Глухівського повіту на Сумщині в бідній малоземельній селянській родині. З дев'ятирічного віку пізнав важку працю землероба. У 1922 році вступив до Шосткінського хіміко-технологічного інституту, який закінчив у 1928 році і одержав кваліфікацію інженера (механіка-теплотехніка). В 1932 році закінчив екстерном Харківський механіко-технологічний інститут зі спеціальності котлобудування.

Інженерна діяльність Б.М.Лобаєва почалась у 1928 році. В передвоєнні роки він працював у Харкові в організаціях “Тепло і сила”, “Промвентиляція” та проектному інституті “Південшахтпроект”. Вже в ці роки почалася наукова та педагогічна діяльність Бориса Микитовича. Одночасно з роботою в проектних та виробничих організаціях він працював за сумісництвом у Харківському інженерно-будівельному інституті на

кафедрі опалення та вентиляції на посаді доцента та в Науково-дослідному інституті гігієни праці на посаді керівника сектора промвентиляції.

У 1941 році захистив кандидатську дисертацію.

З 1941 по 1944 рік працював у м. Новосибірськ в Харківському відділенні Державного всесоюзного спеціального проектного інституту №4, на заводах Наркомату боеприпасів, за що в 1945 році його було нагороджено медаллю “За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.”

В 1944 році починається постійна активна діяльність Бориса Микитовича, пов’язана з вищою освітою. З 1944 по 1949 рік він – завідувач кафедри опалення та вентиляції, декан санітарно-технічного факультету, заступник директора з наукової та навчальної роботи Харківського інженерно-будівельного інституту.

З 1949 року Борис Микитович працює в Київському інженерно-будівельному інституті на посаді завідувача кафедри теплогазопостачання та вентиляції і одночасно – заступником директора КІБІ. У цьому ж році він захистив докторську дисертацію, за що Борису Микитовичу було надано вчений ступінь доктора технічних наук, а потім присвоєно вчене звання професора по кафедрі теплогазопостачання та вентиляції.

В 1950 році Бориса Микитовича було обрано академіком Академії архітектури УРСР; він був членом Президії, академіком-секретарем відділення будівельних наук. В 1956 році Постановою Ради Міністрів УРСР був затверджений дійсним членом Академії будівництва і архітектури УРСР.

В 1956 році Борис Микитович очолив створений за його ініціативою Науково-дослідний інститут санітарної техніки.

З 1962 року Б.М.Лобаєв працює в Київському інженерно-будівельному інституті і до 1976 року очолює кафедру теплогазопостачання та вентиляції.

Б.М.Лобаєв вміло поєднував навчально-методичну та науково-дослідну роботу з активною громадською діяльністю. Протягом багатьох років він був членом об’єднаної науково-технічної ради Мінвузу СРСР; головою секції науково-технічної ради Мінвузу УРСР; керівником Республіканської секції теплогазопостачання та вентиляції науково-технічного товариства Будіндустрії України; членом вчених рад: Київського інженерно-будівельного інституту, Науково-дослідного інституту санітарної

техніки, Всесоюзного науково-дослідного інституту гідротехнічних і санітарно-технічних робіт, а також Почесним членом науково-технічного товариства СРСР.

Діяльність професора Лобаєва Б.М. мала великий вплив на розвиток вітчизняної науки і техніки в галузі теплогазопостачання та вентиляції, енергозбереження, а також суміжних наукових галузей – теплоенергетики, гідравліки, аеродинаміки.

Значні зусилля доклав Б.М. Лобаєв до вирішення важливих теоретичних проблем, пов'язаних з удосконаленням методів гідравлічного та аеродинамічного розрахунку систем опалення, вентиляції, пневмотранспорту матеріалів. Він запропонував ряд оригінальних рішень систем опалення та вентиляції житлових будинків та промислових об'єктів, в тому числі малометальні системи центрального опалення з високотемпературним теплоносієм. Б.М.Лобаєв створив принципово нові оригінальні методи техніко-економічних розрахунків систем. Результати цих досліджень викладені у численних наукових статтях, монографіях, навчальних посібниках.

Разом з учнями Борис Микитович розробив нові технічні засоби, що дають змогу використовувати теплоту низькопотенційних корозійноактивних теплоносіїв з підвищеним вмістом розчинених солей таких, як промислові ВЕР, природні геотермальні води. Серед цих засобів – контактні двоступінчасті, контактні-поверхневі та вакуумні теплообмінники, опалювальні прилади і повітрянагрівачі з полімерних матеріалів. Сьогодні цей напрям є одним з найбільш пріоритетних у розвитку галузі теплогазопостачання та вентиляції, а на той час Б.М.Лобаєв був першим.

Борис Микитович щедро передавав свої знання та величезний виробничий, науковий та життєвий досвід своїм численним учням. Він підготував 40 кандидатів наук, тисячі кваліфікованих інженерів.

За видатні досягнення в науковій та навчальній роботі Б.М.Лобаєв був нагороджений “Орденом Леніна”, “Орденом Знак Пошани” та медалями.

Наукові школи, фундатором яких був Б.М.Лобаєв, атмосфера товариської вимогливості, доброзичливості та доброчесності, створена ним на кафедрі, якою багато років керував, - це найдорожча спадщина, яка підтримується і розвивається його учнями.

Світла пам'ять про нашого вчителя, порядну людину, талановитого педагога, видатного вченого вічно житиме в серцях нинішнього та прийдешніх поколінь його шанувальників.

Ткачук А.Я.

Росковшенко Ю.К.